

Új könyvek

Külsőre meglehetősen igénytelen könyvvél kezdjük e havi beszámolóinkat. Azért, mert ez a vékony kötet — A Rudnicki »Az élő meg a holt tenger« című elbeszéléskötete, — az egyik legszebb, legszívemarkolóbb könyv, amely a közelmúltban megjelent. Az író elbeszéléseiben a lengyelországi zsidók életéről, sorsáról és — haláláról beszél, megrázó erővel, vágyaikról és üldözöttségükről, s harcukról, melyet emberibb sorsukért vívtak, s amely így összefonódott minden elnyomott ember szabadságküzdelmével a világon. Az utolsó, a címadó elbeszélés a kötet legjelentősebb írása, már a faszizmus lengyelországi pusztításának idején játszódik és két ember sorsában arra ad választ, hogy el lehet-e felejteni a múlt borzalmait, lehet-e annyi kín és szenvedés után bizni és hinni még az emberben? A múlt és a jelen — a holt és az élő tenger — birkózik a történetben, hogy végül mégis az élet győzön.

Jórészt ugyancsak a múlt problémáit, az onnan a mába vezető út lehetőségeit veti fel egy magyar elbeszéléskötet is, Erdős László »Sziszfusz« című műve. E kötetben is a címadó elbeszélés a legjelentősebb. Az író, akinek korábbi regényei, a »Veszélyes művészet« és a »Lelkiismeret« igen népszerűek és olvasottak lettek, ezúttal, ebben az elbeszélésben két ember életútját állítja szembe: az egyik egy nagyon tehetséges fiatal szobrász, aki jobb, szebb életre vágyik, s mert ezt a kommunisták között leli meg, büntetéstáborba kerül, megjárja a faszizmus pokkait, de amikor a legmélyebbre zuhan, akkor találja meg végleg a felfelé vezető utat, a munkásmozgásban. A másik főszereplő tipikus kispolgári értelmiségi, finomkodó széplélek, aki megveti a politikát, fölötte levőnek tartja magát, de előkelősködő elzárkózása nem lehet mentstár — a dolgok logikája könyörtelenül a fasiszták kezé sodorja, rablává és gyilkos-

sá teszi, míg az ostromban rá nem omlik egy ház, maga alá temetve nemcsak őt, hanem mindazt is, amit élete, személye kifejez. Ez az elbeszélés — és a többi is — magán viseli Erdős stílusának jegyeit; világos és meggyőző okfejtés, logikus és találó párbeszéd, közepette pereg a történet.

Egészen más, de nem kevésbé művészi és meggyőző eszközökkel dolgozik Szabó Magda, aki nagysikerű »Freskó« című regénye után ismét egy asszony életét írja meg új, »Az őz« című regényében. Ennek hőse és főszereplője egy rendkívül tehetséges színész, egy teljesen elszegényedett úri család gyermeke, aki osztályától, jómódú rokonaitól csak rúgást és megvetést kapott, s nyomorúságos gyermekkor a szegények társává, hívővé formálta. De mert teljesen sem ide, sem oda nem tartozik, végülis magára marad, lelkivilága befelé, önmaga felé fordul, megkeseredik, megtelik gyűlölettel és félelemmel. Bár híres színész lesz, békességet és boldogságot nem lelhet — s végül, mint gyermekkorában gazdag osztálytársnője özét, most egyetlen szerelmét, társát is, akaratlanul a halálba vezeti és végleg magára marad. Az író e történetet sajátos, érdekes eszközökkel mondja el. Az egész regény a főszereplő monológja, aki magában beszél és magyarul már halott, most eltemetett szerelmének. Gyermekkor és utolsó évei váltakozva jelennek meg, ahogy egyik emlék felidőzi a másikat, ahogyan egyik utal a másikra és így fokozatosan bontakozik ki a hősnő

sorsa, a környezet, a többi szereplő arca.

Havi beszámolóinkban mindig figyelemmel kísértük a tudományos—fantasztikus írásokat, mert úgy tartjuk, hogy a technikai és természettudományos ismeretterjesztés és felvilágosítás fontos és népszerű eszközei. Ezúttal érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy Botond-Bolics György, e műfaj sikeres művelője, megírta előző regényének, a »Ha felszáll a kód...« nek folytatását, »Ezer év a Vénuszon« címmel. Az előbbi regény az első emberekről szólt, akik eljutnak a Vénusz bolygóra, e második már a megismert bolygón játszdók, s a kalandos, érdekes történet középpontjában az áll, hogy mennyiben lehet a Vénusz különös, madárszerű lakóit értelmes lényeknek tekinteni, »emberszámba« venni. A regény már igényesebb elődjénél, többet akar mondani, mint az egyszerű ismeretterjesztés és kalandosság, alapvető társadalmi — emberi problémákat érint és nem is rosszul.

Befejezésül, ha már a romantikánál, izgalomnál és ismeretterjesztésnél tartunk, szóljunk Jakucs László szép és érdekes könyvéről, a »Felfedező utakon a föld alatt«-ról is. Az ismert barlangkutató ezúttal saját élettörténetének szálára fűzve, egy se-regnyi érdekfeszítő, kalandos barlang-felfedezésről számol be, közben egyszerre megleveníti a földalatti világ szépségeit és bemutatja a barlangkutatás tudományos módszereit. A tudós egyúttal kitűnő elbeszélő is, aki színesen, élvezetesen ír. Könyve bizonyára fiataloknak, öregeknek egyaránt kellemes olvasmány lesz.

BOGÁTI PÉTER

Két alsó képünkön Jakucs László és Erdős László író látható

